

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.

Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 666.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai.

Szerkesztik:

dr. Buza Barna és dr. Székely Albert

Előfizetési ár: egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyed. szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket a legutányosabb árban kötünk.

Zemplénavármegye közönségéhez.

Nehéz időkben súlyos megpróbáltatásokról adunk hírt a vármegye közönségének.

Elkövetkezett az erőszak uralma, elkövetkezett alkotmányunk, megyei önkormányzatunk lábbaltiprása.

Vármegyénk becsületes tisztviselői engedelmességek a vármegye rendeletének, s a törvénytelen kormány törvénytelen rendeleteinek végrehajtását megtagadták.

Ezért üldözi most őket a kormány, amelynek célja, hogy minden bűnös eszközzel megtörje a nemzet ellenállását, s a magyar nemzetet rabszolgák módjára, a nemzeti akarat ellenére kormányozza.

Ez a kormány ide küldött főispánnak egy fiatal embert, aki katona volt s egy vármegye igazgatásáról sejtelve sincs.

A főispánnak ideküldött őgróf Pallavicini Alfréd, mikor látta, hogy az egész vármegye egyértelműleg ellene fordul s őt főispánnak el nem ismeri, s mikor tudatára ébredt a sötét feladatnak, melynek végrehajtását tőle követelték, lemondott állásáról, s búcsuzólevelében azt írta, hogy erőszakoskodni soha sem fog, mert az lelkiületével ellenkezik. A lelkiismeret szava azonban alig hogy megnyilatkozott már is elnémittatott. Kicsinyes okokra hivatkozva visszajött az őgróf s olyan erőszakosságokat folytat, amilyenekre hazánk legszomorubb korszakai óta nem volt példa.

Vármegyénknek annyi nagy hagyomány által megszentelt székházát, amely mindig a szabadságnak és becsületnek hajléka volt, csendőrökkel megszállotta.

Vármegyénk törvényes alispánját szuronyos csendőrök között erőszakosan kikísértette a vármegyházából. Ugyanezt tette a vármegye főjegyzőjével s teszi bizonyosan a többi tisztviselőinkkel.

Azért mert becsületes magyar emberek maradtak, s hazájuk ellen való szolgálatra nem vállalkoztak, mert törvény ellenére az adókat beszedni s a magyar fiukat katonának besorozni nem akarják.

S becsületes tisztviselőink helyett idehoz soha nem ismert, mindenre vállalkozó idegen egyéneket s az ezekből összetakolt gyűlévész hadat teszi meg a vármegye tisztviselőivé.

A kormányzati önkény tombolásának ezekben a sötét napjaiban kétszeresen szüksége van a hazának minden fiának elszánt kitarására és rendületlen honszeretetére.

Száműzötték vagyunk a saját hajlékunkból és bitorlók akarnak rendelkezni felettünk.

A vármegye közönségének erős és elhatározott magatartásán meg fog történi a kormány cinkosainak minden erőlködése. Mert ha hiven a vármegyei közgyűlés egyhangu határozatához nem ismeri el őket, nem áll szóba velük senki, csendőrfedezettel ott maradhatnak a vármegye erővel elfoglalt székházában, de hatalmuk nem lesz itt soha, megmozdulni nem bírnak soha.

A nyers erőszakra, erőszakkal nem felelhetünk, csak becsületünket, hazaszeretettünket szegezhetjük vele szembe. De ez a legerősebb fegyver, s evvel győzni fogunk.

Ugyanezért ügyeinket és panaszainkat halasszuk arra az időre, mikor újra törvényesen megválasztott tisztviselőink elé terjeszthetjük azokat.

És ha szenvednünk is kellene e miatt, inkább szenvedjünk, mint szenvedtek a hazáért őseink, szenvedtünk abban a biztos tudatban, hogy nem tarthat sokáig a szenvedés, s jutalma az alkotmány megmentése, a haza jobbléte lesz.

Alkotmányunk, szabadságunk, jövőnk feláldozása árán ne váltsuk meg magunkat az ideig-óráig tartó szenvedésektől.

Hazafias tisztviselőinket környezze mindenütt szeretet és tisztelet. Hálás lesz irántuk a vármegye, amelynek dicsőséget szereztek, s hálás lesz a haza, amelyért üldöztetéseket szenvednek. A törvénytelen erőszak kiűzhetette őket székházunkból, de szíveinkből kiűzni semmiféle hatalom nem fogja soha, s amint újra gyakorolhatjuk majd alkotmányos jogainkat, önkormányzatunkat megint csak az ő kipróbált kezeikre fogjuk bízni.

Nagy az áldozat, melyet ők hoztak a hazáért, — ne legyünk rosszabbak náluk mi sem, s lelkesedésben és áldozatkészségben kövessük fenkölt példájukat.

A kormánynak nyakunkra küldött szolgálai pedig ne találjanak sehol egyebet, mint megvetést.

Viseljük mindennél nyugodtan és méltóságosan, hogy a bitorlóknak ne legyen ürügyük a becsületes csendőröket magyar vér kiontására kényszeríteni.

Viseljük a ránk mért és ránk váró megpróbáltatásokat a hazaszerető szív elszánt kitarásával, s avval a biztos tudattal, hogy nincs olyan sötét éjszaka, amelyre fényes hajnal ne virradna.

A magyarok istene derítsen szebb napokat üldözött, szenvedő hazánkra!

Sátoraljaihely 1906. január hó.

A zempléni százask bizottság.

Itt van a kormánybiztos! Halálcsend a megyeházán. sz. erőszak újabb tényei.

A vármegyeháza képe.

Szomorú képe van mostanában is a vármegye ősi székházának. Egész mostanig feketé zászoló bogott felette, de kedden valahogy észrevette Kispál és behuzatta. Hanem a gyász ma is ott borong az öreg épületen.

Kapuja, amely eddig egész nap nyitva volt, állandóan be van zárva. Ha zörget az ember, kinyitják s akkor azt hiszi, hogy kaszárnnyába jutott. Az egyik oldalon csendőrök, a másikon katonák állanak sorfalat feltüzött szuronyal. Középen csendőr- és bakatisztek sétálnak le s fel. Hátrább az udvaron katonák járnak összevissza, csapatok vonulnak, sorakoznak, gyakorlatoznak, vezényszó hangzik (persze német) — civil embert pedig aranyért is alig látni.

A belépőt azonnal körül fogják a tisztok, kikérdezik, hogy kicsoda, mit akar, hová megy s csak ha kellőleg igazolni tudja magát, akkor bocsátják be. Odabent a katonákat s csendőröket kivéve tisztességes embert már csak egy-két szobában, meg hátul az árvaszéknél s a főszolgabírói hivatalban talál.

Az árvaszékiek még be-bejárnak s nagy nehezen végzik a muukájukat, de ez se tarthat már sokáig, mert nincs aki fűtsön, takarítson s maholnap a fa is teljesen elfogy (ami fája még volt a vármegyének, ellopta kispál.)

A főszolgabírói hivatalba még mindenki bejár s végzik a munkát.

A főépületben levő tisztviselők rendszeren *Bernáth* Aladár tb. főjegyző szobájában gyűlnek össze, mert már csak ez az egy szobát tudják valahogyan fűteni. Megyei hajduk nem jöhetnek be a megyeházába, ha be jön valamelyik, szuronyt szegezve kergetik el a csendőrök.

A megözegekviált Kispál.

Nagy sötétség volt 20-án d. u. 5 órakor a vármegyeházán, mert nem kaptak a vigőcs villanyvilágítást, de még nagyobb volt a sötétség Kispál Alfréd lelkében, mikor a csendőrök, kik ajtaja előtt vigyáztak, hogy valahogy meg ne sötéjjen, jelentették neki, hogy jön a végrehajtó, foglalni a vicispánt.

Dr. Székely Albert ügyvéd segédjével dr. Weiss Bélával, a végrehajtóval, becsússal és két tanuval, dr. Seirnav István vármegyei főügyész szel és *Bernáth* Aladár tb. főjegyzővel, kiket felhívtak, hogy jelöljék ki, mely ingóságok képezik a vármegye tulajdonát, nehogy azok jogtalanul lefoglalatlanság, 5 órakor felvonultak Kispál urhoz s miután vakstótságot volt: egy szál gyertyát hoztak magukkal s ennek a világánál vonultak fel a csendőrök körül köztük az alispáni helyiségbe, hol jelenleg Kispál ültött tanyát.

"Kispál Sándort keresem", mondá dr. Székely és zsebre vágta kezét, nehogy valahogy észbe jusson Kispálnak kezét fogni vele. "En vagyok", felelte a nagy hős vicispán, aki ezuttal úgy összehuzta magát mintha fázna. "Neulender K. és testvérei bpesti szabócégg nevében tessékünk tiszteletünket — folytatá dr. Székely — s kérem fizesse ki 580 kor. s jár. ir. tartozását, vagy foglalunk."

Kispál oldalzsebébe nyúlt s a jelenlevők mind azt hitték, hogy no most fizet az öreg. De savanyu ábrázattal jelentette ki, hogy "nincsen buza, nincsen abrak", se pénz, se posztó, t. i. neki pénze nincs, ingókkal nem rendelkezik, lakása nincs, szóval semmije sincs s oldalzsebéből egy cigarettatárcát vett elő s leülve a díványra elkezdett pöfékelni. Ekkor kérte az ügyvéd, hogy nyissa ki a mellékajtot, mit Kispál megtagadott.

Dr. Székely Albert erre kijelentette, hogy hajléktalanoknak nincs helye itt s rögtön elmegey s bejelenti a főkapitányknak, hogy itt egy ember, akinek se lakása, se semmije sincs, egyben pedig csendőri karhatalmat fog kérni az ajtó felnyitására. ha Kispál ur elő nem adja értékeit. No már erre az ajtómlátó csendőrök is a hasukat fogták nevétkükben, hogy 32 csendőr őrizete dacára, Kispál urat csendőr kirendeléssel akarják egzekvíálni. Aztán dr. Székely ügyvéd elhelyezkedett Kispállal szemben, kivett zsebéből szintén egy cigarettát s visszafékkelt Kispálnak.

Erre Kispál előveszi a jobbik esztét (ha van) s azt mondta, hogy őszintén megvallja, hogy éjjel-nappal itt dolgozik s ha elfáradt a díványra hajlja le álomra fejét s összes vágyona ott az ablakmélyedésben levő kofferből es tartalmazó áll.

A becsüs elővette a koffer t s a foglalás megtörtént, a mennyiben lefoglaltatott 2 pár cipő, az egyik kivágott 20 kor., 2 drb. fehér ing és 1 drb. tarka ing 6 kor., 4 drb. inggallér és 6 pár manzetta 2 kor., 1 kézi koffer 40 korona érteken.

Érdekes, hogy dr. Székely kérdésére, hogy honnan huzza Kispál fizetését és mennyit, ez azt jelentette ki, hogy becsületszavára mondja, és nem akar kötekedni, de ő maga sem tudja még, hogy mennyi a fizetése s hogy kitől fogja azt kapni.

A végrehajtó még megkérdezte Szirmay drt. vajjon aláírja-e a jegyzőkönyvet, mire Szirmay kijelentette, hogy avval az emberrel egy lapra nem írja a nevét.

A jelenvöltek minden küszönél nélkül sietve otthagyták aztán a vicispánt, hátha átkar öltözködni az egyetlen alsóruhába amije van.

Ilyen emberek uralkodnak ma Zempléni vármegyében.

Csendes vasárnap.

A szombati nap eseményeiről lapunk szombati számában kimerítő riportban számoltunk be.

A rákövetkező vasárnap teljesen csendben telt el, az eperszei két század katonaság elszállásolásával foglalkoztak, kiket a régi fogház helyiségébe szállásoltak el.

Pallavicini Alfréd őrgörög még szombaton elutazott a Budapestent tartott főispáni értekezletre, nem maradt itt más csak Kispál ur meg Koncez ur.

Koncez ur azonban igen sajnálja, hogy itt maradt, vele ugyanis vasárnap délután egy nagyon sajnálatos esemény történt (t. i. a mit ő sajnál). Az történt vele, hogy

kidobták a kávéházból.

Vasárnap, f. hó 21-én ugyanis Koncez Endre főispáni titkár délután 2 óra tájban bement a Skergula kávéházba.

Koncez Endre titkár bejövén a kávéházba a kávéház Rákóczi-utczára néző asztalához telepedett le.

Egy ideig nem történt semmi incidens. Lassacskán azonban észrevette mindenki, hogy Koncez ur ott ül, s méltatlankodni kezdett a közönség. Suttogva terjedt tovább a megbeszélés, hogy itt kell hagyni a kávéházat, ha Koncez nem távozik el.

Egyszerre csak felláll dr. Fried Lajos és elküldi:

— Skergula ur kérem!
Skergula előállott. Fried Lajos pedig hatalmas, haragos, kemény hangon azt mondta:

— Kedves Skergula ur, ha maga gazembereket, hazaárulókat bebocsát a kávéházba, akkor mi elmegyünk innen!

Erre a kávéház minden részén "Fizetni!" felkiáltások hangzottak, úgy, hogy a kávéház főpincére *Weber* Károly nem tudta, hogy hova fusson legelőbb.

Különbön már a harmadik fizetni akaró vendégtől is megtagadta a pénz átvetélt, mert Skergula a közben odament a Koncez titkár asztalához s felkérte a helyiség elhagyására.

Koncez titkár zajos abucgolások közben távozott a kávéházból.

A derék kávéház tulajdonos hazafias érzéséért elismerést érdemel.

Enni se kap Koncez.

Evvél azonban még nem szüntek meg Koncez ur vizontagságai. Este vacsorázni ment *Kovacsicsné* színházi vendéglőjébe, ahol eddig étkezett. De itt is nagyon zúgtak már a rendes vendégek a hazaárulók táplálása ellen, úgy, hogy Kovacsicsné megkérte Koncez urat, hogy menjen másfelé vacsorálni. Koncez eleinte makooskodott, sőt elég komisz volt Kovacsicsné az italmérsi jog elvételével megfenyegetni, — de mikor a vendégek részéről is értesítést tudtára adták, hogy ha tisztesség van benne, nem marad ott erőszakkal, mégis engedett s elment buszan, kijelentve, hogy ezentúl közös koszton lesz Kispállal.

Az éhen kórászok.

Különbön nem ez az egyetlen fenyegetés, amit Kispálék elkövetnek. A nyomorultak egymásután fenyegetik a cukrászokat, vendéglősöket, kereskedőket, hogy elvételük az engedélyüket s becukatják a boltjukat, ha nem adnak nekik, amit kérnek. Persze csak nevet mindenki ezen a hengegésen.

Kedden délelben pedig nyolc szuronyos katoná élen jelent meg Koncez ur a Kovacsicsné konyhájában s követelte, hogy négy személyre (a kormánybiztos, a titkárja, Kispál és Koncez) adjon ebédet. Az egyik katoná nagy kosarat is hozott az ebéd számára. Kovacsicsné természetesen nem adott ételt, amire Koncez ur ismét fenyegetőzni kezdett s kijelentette, hogy addig a katonákkal együtt a konyhában marad, míg az ételt ki nem adják nekik.

A zajra kijöttek az étteremből a vendégek s alaposan kezdtek a Koncez ur becsületesét tárgyalni, amire aztán elsögyelte magát a jeles ur, s a katonákkal együtt üres kosárral tovább állt.

A katonák aztán megint csak az állomásra mentek ki a nagy kosárral, mint eddig s annan hoztak ételt az éhes frátereknek.

Hutter Kálmán elmozdítása.

Megirtuk lapunk legutóbbi számában, hogy Kispál ur vizitációi során ellátogatott az irattári helyiségekbe is, a hol felszólította Hutter Kálmán irnokot és *Retthey* Andor díjnokot a további szolgálatlétére. Hutter Kálmán s *Retthey* Andor azonban kijelentették, hogy csak a törvényes alispánnak hajlandók dolgozni.

Kispál erre elvonult, azonban másnap egy rendeletet küldött Hutter Kálmánnak, melynek átvételét azonban a hazafiasan gondolkozó irnok megtagadta.

Kispál az engedetlen irnokot f. hó 22-én reggel fél 9 órakor mozdította el állásától.

Egy osendőr őrmester és két osendőr reggel bejött az irattári helyiségbe s a csendőrőrmester előadta, hogy utatásna van karhatalom igénybevételevel is Hutter Kálmán elhívására.

Hutter Kálmán természetesen nem szögülhetett ellen az erőszaknak, s eltávozott a megyeházáról.

Igy ért véget Kispál utolsó afférja Hutter Kálmánnal.

A főlgnyozott állapot.

Szegény labancokat még az ág is huzza. Kispál ur se tudja lehajtani a fejét, hogy tövisre ne fekdüjék. Vasárnap is f. felügyelőtt bakkecskének gyerekkorunkból ismeretes esetre ismétlődött vele.

Feltámadt ugyanis Kispál-ban a vágy, hogy legalább külsőleg tisztességes legyen a kinézése. Ennélfogva leküldött *Gaspár* borbélyt, hogy jöjjön fel őt megborotválni.

Gaspár felküdte a segédjét, Kispál leült, de nem minden aggodalom nélkül. Mégis csak fene eles szerszám az a beretva s ezektől a rebellis zemlénieltől minden kitélik. Hátha egy borbélynak öltözött százas bizottsági tag-jött fel hozzá?

Ennélfogva előbb preparátá a segédet. Behívatta Koncezot, s felolvastatta vele a büntetőtörvénynek az emberölésre és testi sértésre vonatkozó részeit. A szegény borbélyességé remegve hallgatta, hogy aki Kispál urat szándékosan megüli, az holtig való feyházat, aki pedig csak úgy vágja meg, hogy 20 napig lesz töle véres a nyaka, az egy évi fogházat kap.

Miután így belecsepegtették a borbélylegénybe a büntetésék féltését, elkezdődött a műtét. A borbély beszapozta Kispált s elkezdte a borotvával besimitani Kispál ur olyan sokat eltűrő bört.

Mikor körülbelül a fél ábrázata le volt tisztítva, akkor már bátrabb lett Kispál. Evődni kezdett a borbélyllyal.

— Mondja csak, mit beszélnek rólam a városban?

— Nem tudom kérem.

— Ugyan ne tésse magát olyan butának!

Amint ezt az enyelgő szót elrebegette Kispál, a borbélylegény na.y hirtelen zsebre vágta a borotváját s aztán se szó, se beszéd, úgy elszaladt, mintha soha ott nem lett volna. Kispál ur pedig sóbálvánnyá meredve, ott maradt félig leborotvált, félig beszapozott ábrázattal.

Mire meglepetéséből magához tért, azon szapponosan szaladt ki a folyosóra s kiabált a kacagó csendőrökre:

— Fogják el, fogják el a gaszembert!

De persze akkorra már a fiu ungon bergen tul volt.

Igy aztán kénytelen volt Kispál behívni a főispán inasát s avval

Frack, Smocking és Redingoth (Ferencz József) öltönyöket, valódi angol szövetekből és divat szerint készit, továbbá ajánl frack ingeket, báli nyakendőköt, chawreauxlaxk cipőket, keztlyüket és zsebkendőköt, valamint párisi illatszereket és sachékat

KERES PÁL

ur divatüzlete és angol szabószága
Kispiacz, Waller-féle ház,

SÁTORALJAUJHELY.

Dijtan ruhavasalás!

nyuztatni le az ábrázata másik felét. No ez aztán csinált rajta annyi testi sértést, hogy bátran becsukhatták volna mingyárt egy esztendőre.

Kispál ur elhatározta, hogy szakállt növeszt. Jól teszi, legalább majd ha innen kilökjük, felállhat vele a Gülbaba címszerében.

Vasárnap este.

A vasárnap este nagy feltűnést keltő szenzáció történt. Pallavicini ögróf és Kristóffy belügyér beszélgetése oda csúcsosodott ki, hogy városunkba kormánybiztosat kell kiküldeni.

Kormánybiztos Sátoraljhelyben.

A kormány kiküldött kormánybiztosát Sátoraljhelybe. A kormánybiztos meg is jelent s azóta itt időzik vármegyénk ősi székházának falai között. Nagyon sok dolga nem lesz és nem lehet.

A rossz lelkiismeret felidézhet rémeket, a babonás lélek láthat fennjárkáló szellemárnyakat, de a tisztánlátó szem s józanul gondolkodó elme nem vehet itt észre mást, mint csendet, nyugodtságot. Csendet, szinte halálos csendet.

Sátoraljhely és Zemplénvármegye nagyközönsége tudunkkal nem viselkedett úgy, hogy jogos lett volna kormánybiztos kiküldetése. Ellenállása méltó volt hozzá, férfias, határozott s tántoríthatatlan volt, de nem hágtá át a megengedett kereteket.

De tudvalevő, hogy a nagy bűnösök győtrő látomásai sem kisserűek. A kormánybiztosnak könnyű dolga lesz: csend és rend van mindenütt s ha óhajtatásuk ezt a rendet négyzetre és köbre emelni: lássanak hozzá, de kívánatos, hogy hibás számtani művellettel ne vonjanak négyzetes és köbgyököt abból a rendből is, a mi megvan.

Kispál ur jött: itt termett egy határ csendőr. Kispál urat meg abcogulták, felalarmoiztak két század katonát, Kispál urat csak félig borotválta meg G á s p á r borbély: itt termett a kormánybiztos.

Mi lenne szegény Zemplénvármegyéből, ha Kispál urat egyáltalán nem borotválnák meg; ez elképzelhetetlen. Talán második mohácsi vész.

Minek jött a kormánybiztos?

Szabó László belügyminiszeri tanácsos, Sátoraljhelybe kirendelt kormánybiztos, Mattyasovszky titkárával folyó hó 21-én este érkezett meg Budapestről.

Az állomásról egyenesen a megyeházába hajtottak. A kormánybiztos még azon éjjel a késő órákig referatortat magának az ügyekről s átvette azok intézését.

A karhatalmi kirendeltség tisztjei Bellmond ezredessel, az eperjesi 67. számú zászlóalj iderendelt kétszázadának parancsnokával élükön tisztelegtek nála.

Folyó hó 22-én lapunk tudósítója értesülést szerzett a kormánybiztos kiküldetésének céljáról, mely szerint a kormánybiztos a közrend és közcsend helyreállításával s személyi biztonság megővásával lett megbízva.

A kormánybiztos f. hó 22-én délután több állami főtisztviselővel s különösen Somossy Andor dr. kir. ügyészség folytatott tanácskozásokat.

Lázás munka a megyeházán.

A megyeháza ama részében, a hol az alispán helyiségei vannak lázás munka folyik. Minden szobában sürgönyöket, rendeleteket írnak s a két század katonaságnak lejtűt

tisztjei is lázas szorgalommal végzik írásbeli teendőiket.

Az alispáni részben abban a szobában, a hol Matyi Béla alispáni titkár dolgozott: Kispál lakik, a következő szobában a tisztikar, aztán a kormánybiztos titkárájának szobája van. Az utolsóban folytat a kormánybiztos tanácskozásokat.

A folyosókon termdérek katoná és szolgálattelvő csendőr áll. Ilyen szuronyos fedezet mellett a dalai láma kincseinek ellopására sem akadna vállalkozó.

A régi fogház helyiségeiben vannak elszállásolva a katonák.

Alant a földszinten a még el nem mozdított vármegyei tisztviselők dolgoznak.

Ukáz a rendőrkapitányhoz.

Folyó hó 22-én d. e. 9 órakor 2 szuronyos csendőr „Tekintetes K e l n e r Sámuel rendőralkapitány urnak Helyben” címzéssel egy levelet vitt a városházaéhoz, melynek borítékán az alispáni bélyegző lenyomata volt látható. A rendőralkapitány a levél átvételét azzal tagadta meg, hogy „mivel D ó k u s Gyula vm. alispánt karhatalommal eltávolították s így jelenleg az alispán rendeleteket ki nem ad, vigyék vissza közzétűjének.”

Az egyik csendőr erre kijelentette, hogy ha a rendőralkapitány a levelet át nem veszi, utastásuk van, hogy hagyják ott. Ugy is történt s a levelet ott hagyták.

A rendőralkapitány a levelet felbontotta, a melynek tartalma az volt, hogy a rendőralkapitányt a v. m. főjegyzője Kispál Sándor felhívja, hogy a belügyminiszter 628/eln. 906. számú rendeletével ide kormánybiztosit teendőkkel küldött Szabó László min. tanácsos előtt azonnal jelentkezésk. Temetéses, hogy kispálur renc. ténnek az alkapitány nem enged. eskedett.

Es a mikor Lukovics Gyula csendőrfőhadnagy az alkapitányt szóval értesítette arról, hogy a délután megtartandó szocialista gyűlésre — az esetleges rend-zavarások megakadályozása odjából — karhatalmat nem adhat, mert a felett jelenleg Szabó László min. tanácsos, kormánybiztos rendelkezik, — a rendőralkapitányt a kormánybiztostól kérte a karhatalom kirendelését, azonban az azt megtagadta.

Kicsoda az a Kispál?

Mióta Kispál megkezdette baszkodását itt Sátoraljhelyben: feléje fordult a közérdeklődés. Ki ez az ember? Miféle hájjal lehet megkenve ez az ur, a ki ilyen alváló szerepre vállalkozik.

Sokan kiérdemesült földesurat, sóhivatalnokot vagy valami existenciát veszített pénzügyőrt sejtettek benne. Most azonban már tények állnak előttünk s Kispál romantikus egyéniségről lelehult a lepel.

A jó ur biztos értesüléssünk szerint: nem régen még díjnok volt az Adria tengerhajózási társaságnál Fiumében, hol valami miskulanciáért meli fegyelmű akasztották a nyakába s kiadták az útját.

Egyébként a „főjegyző, alispán helyettes urnak” négy középiskolája van. Szóval bőven meg van a kvalifikációja ahhoz, hogy ilyen fene nagy ur váljék belője. Most ilyen tisztiségeket két elemivel is ellehet érni.

Ha már minden törvényt ülepen rugtak Magyarországon, miért lenne kivétel a kvalifikációs törvény, a 1883. I.

Kispál működik.

A katonákon s csendőrökön kívül csak Kispál szaladgl mindig a folyosókon s az udvaron, mint a fészbolond. Kijön az alispáni szobából, jár le a fel, mint az Urbán lelke, megint visszamegy, diktál vagy ír valamit s újra kijön. Akit előhátul talál, mindenkit megszólít:

— Kicsoda maga? En Kispál vármegyei főjegyző vagyok!

Es ha csak lehet, csábítja, hogy álljon be hozzá hivatalba.

Felmegy egy rendőr, aki az alkapitányi izenetét viszi a kormánybiztoshoz. Kispál rögtön szóba áll vele:

— Maga most rendőr. Mi volt azelőtt?

— Csendőrkaplár.

— Kinevezem Újhelybe alkapitánynak. Elfogadja?

— Köszönöm, meg vagyok a helyemmel elégedve.

Kispál szembreteszi a kosarat s tovább megy. Meglátja Szankovszky Sándor inrokat s Rettegdy díjnokot. Eléljük áll:

— Kérem urak, ne nézzenek engem valami krokodilusnak. En jóakarójuk vagyok maguknak. Ne tegyék tönkre magukat. Aljanak be hozzáim dolgozni, én biztosítom az egzisztenciájukat, amugy meg elpusztulnak. Lássák, már a szegediek is munkába álltak.

A derék emberek azonban nem állnak kötelnek. Mégis csak több biztosíték nekik Zemplénvármegye, mint a Kispál egy inge és két lábravalója.

Inrok kerestetik.

Igy aztán nem kap Kispál senkit, aki lemásolja az elmeszüleményeit. Sürgönyözött Pestre, hogy küldjenek 12 rendőrt írásmunkákra. Azt hitte, ha Debrecenbe küldhetnek rendőrt, neki is küldenek. De ugy látszik, Pesten is kell még egy pár rendőr, s így Kispál ur nem kapott.

Csábítgat hát mindenkit nagy fizetéssel, de senki se áll kötelnek. Mindössze egy 16 éves, ötödik gimnázista fiút meg egy szegény kis lányt sikerült neki elcsábítani, akik 2 forint napidíjért beálltak inroknak, de két nap múlva ezek is megszögyelték a dolgot, s ott hagyták.

Azonfelül Kassáról is kapott Pongrácz cimborától valami vén elcsapot szolgabíró, ezt főszolgabírónak akarja kitenni, egyelőre azonban csak odabent másolgat az öreg.

Nyomda sínos.

Tegnap tudtuk csak meg először világosan, hogy Saabó ur tényleg kormánybiztosnak jött ide.

Egyáltalában igen bánthatta ezeket a csendőrfedezet alatt élő urakat, hogy az elfoglalt vármegyeházán sétálhatnak, de a külvilág kutyába se veszi őket, s azt se tudja, hogy melyik micsoda. Kispál Sándorról pl. eddig csak annyit tudunk hivatalosan, hogy ő utazó, s egy inge van, Saabórol pedig még ennyit se.

Szeretnék tehát a jó urak nyilvánosságra hozni, hogy milyen fene nagy méltóságban vannak ők: ki alispán, ki kormánybiztos, ki titkár. Erre persze legalkalmasabb lenne, ha kinevezéseiket közzétennék a megyei hivatalos lapban.

Ért hát Kispál egy rendeletet Ehlertr Gyulához, a hivatalos lap kiadóhoz, hogy hétfőn (22-én) kiadandó rendkívüli kiadás ügyében azonnal jelentkezésk nála, mert különben a szerződését felbontottnak fogja tekinteni.

Jobb lenne azonban Kispálnak falra borsót hányni, mint rendeleteket írni, mert még eddig egy rendeletére se adott senki semmit.

Természetesen Ehlertr se ment fel a végig urhoz. Küldött aztán Löwyhöz, Ocskayhoz, de hiába ígért fűt lát, egyik se vállalta a lap nyomtatását.

Igy mai napig se jelent meg a Kispálék hivatalos lapja s még mindig csak Kispál urnak és barátjának Saabó urnak belső titka, hogy ők ki vannak nevezve, ki alispánnak, ki kormánybiztosnak...

Főszolgabíró is kéne.

Ki akar főszolgabíró lenni? Az összes hazai sikkasztók, csalók, okirathamisítók s egyéb kiünőségek felhívhatnak, hogy azonnal jelentkezzenek. Tiszta ing és tiszta becsület fölösleges. Más kvalifikáció se kell. Mennek mindenfelé a felhívások, még tán illavára is. Többek közt egy harmadéves jogásznak írt Kispál,

hogy álljon be főszolgabírónak. Elemi iskolás diákokat eddig még tudunkkal nem szólított fel.

Kispál fázik.

Szegény Kispált már szombaton majd megvette az isten hidege. Mint az örült, ki letépte láncát, ugy szaladglát az udvaron, kutatva, hogy hová tehetné a vármegye fáját. Utána persze állandóan négy szuronyos csendőr, mert csendőr nélkül ugy lépést se tesz a nyavalás. A még bent lévő megyei tisztviselők mosolyogva nézték Kispál erőlködését.

Állandóan honvéd puskműves járt vele s ahol zabért ajtókat látott, mind feltörte. Fa nem volt sehol. Ezenközben törtette fel a vármegye üres istállóját is, ami már a csendőrök is kacajra fakasztotta.

Végre hétfőn csakugyan rá talált a vármegye fájára egy feltört fákamarában. Egy cseppet se bántotta, hogy az a fa nem az ő tulajdona. Egyszerűen ellopta, s azóta avval fűttet.

Előbb azonban már kerítették neki a csendőrök valahonnan fát s hétfőn hoztak is egy két csendőr által kisírt szekeren a megyeháza felé. Amint a megyeháza elé értek s a kaput kinyitották, a kocsis leugrott a szekérről s azt mondta, hogy ő be nem haj, mert Kispálnak nem visszá fá. Így aztán a csendőrök hajtották be a szekeret.

Babám gyujtalt világot!

Esténként legszomorubb Kispálék élete. Rájok borul a sötétség, pedig a gonosztevők nem szeretnek sötétben lenni. Világot nem gyujthatnak, mert a villanytársulat az egész vármegyeháza világítását beszűntette.

Kispál dühösen árt, hogy azonnal világítsanak neki, mert csendőrrel fog világítani. Visszaientek, hogy azonnal világítsanak, csak fizessék ki a vármegye hátralékát, ami 4000 korona s tegyenek le előre 2000 korona biztosítékot, mert a Kispál ur ingére és lyukas cipőjére nem hitelez a társulat. Erre aztán elhallgatott Kispál s mivel a csendőr világításra nem használható s gyertyát Újváhyben senki se adott neki, táviratilag hozottat Pestről gyertyákat, s már tegnap este azok mellett dolgoztak. Érdekes volt nézni, hogy pislog a hajdan fényesen világított szobákban most két-két gyertya.

No, lesz még ott villanyvilágítás!

Alfréd rendel.

Ögrőfunktól vékonyan szól most az ének. A derék férfúit ugyanis még szombaton elutazott s azóta Pesten vigasztalja Kovács Gusztit.

Előbb azonban ő is szétküldött egy pár rendeletet. — Litografálva vannak, hogy ki írta le s hol litografálták, az sötét titok.

Mindenki rendelethe szól a főszolgabírókhoz s Sátoraljhely város polgármesteréhez.

Az első, az kutyá kemény dolog: Jan, 18-án kelt s azt parancsolja, hogy az önként befizetett adókat s önként belépő ujoncokat fogadják el, s ezt neki 5 nap alatt jelentésk be, mert különben baj lesz.

A másodikban azt rendel, hogy fogjanak hozzá a 1906. évi adóösszeírásához s ezt jan. 30-ig összeírásék neki, mert különben, stb.

A harmadikban már sokkal osekélyebb dolgot kér. A barátja, Rudnay főkapitány ugyanis jelentést akar hiadni a szocialista mozgalmakról s ezekről kér adatokat. Alfréd tehát ilyen adatok beküldésére hívja fel a főszolgabírókat. (Mért nem fordul egyenesen Kristó barátjához, az a főszocialista!)

A negyedikben pedig már csak tudomásvétel végett közli négy spanyol anarchista személyleírását. (Atnéztük, — Kispál nincs köztük.) A főszolgabírók s az uhelyi polgármester persze válassz nélkül iratárba tették a sok irkafirkát. Miután az 5 napi határidő letelt, most biztosan ezeket is kivesszetti Kispál,

Kispál kivezet.

Mert Kispálnak legfőbb passziója a kivetés. De mértéktelen cselekszi, naponta egy evőkanállal. Mászkal, mászkál az udvaron összevissza, mint a falu bolondja, egyszer aztán eszibe jut, be megy valakihez s kivetzeti.

Igy vezeték ki kedden Mór Gézát ikatód. Mór, — mint megirtuk, — még pénteken olyat mondott Kispál urnak, a mit az ugy látszik, egész keddig nem tudott lenyelni s megemészteni.

Kedden reggel aztán csak beténfergett Mórhoz az ikatódak s a nélkül, hogy előbb felüggesztette vagy elmozdította volna, felszóllította, hogy távozzék.

Négy csendőr lévén a háta megett Mór engedett s kiment. Már a multkor elzárta egy fiókba 16 korona értékű bélyegletét, ami az ő őrizetére van bízva. Most menetközben visszafordult s így szólt Kispálhoz:

— Aztán vigyázzon, mert abban a fiókban értékek vannak.

Kispál rögtön csendőrt állított oda, s azóta állandóan két szuronyos csendőr őrizi a 16 koronás bélyegét.

Az ikatódából vérszemet kapva, a kiadóba ment s innen hasonló módon Tertinszky Gyula kiadót vezettette ki. Spitsowszky Imre irattárnokot még kedden nem bántotta, csak gondolkodási időt adott neki.

Igy vezeték ki Kispál lassacskán mindenkit, míg végre egyedül maradt s a végén majd magamagát vezeti ki. Ha ugyan előbb ki nem vezeték őt — a börtöndörök.

Kormánybiztos.

Konstatáljuk, hogy Ujhelyben emberlemlékezet óta nem volt olyan csend és nyugalom, mint most. A személy- és vagyonbiztonság is teljesen rendben van, — mindössze egy bitang betörő jár a vármegyeházán s lopja a mi fánkat.

De Kispál nem csak hitvány, hanem gyáva is. Azt hiszi, hogy veszélyben forog a nyomorult élete. Pedig a legutolsó újhelyi ember is sokkal büszkébb, mint hogy a Kispál úr érintésével bezsenyezze a kezét. Látszólag, a varangyot nem őrzik csendőrök, mégse nyúl hozzá senki, mert undorító. Ep azért nem nyúlna Kispálhoz se, ha egy csendőr se lenne is körülte. A becületes emberek megvételétől és utálatától pedig meg nem védi őt a világ minden szuronya se.

A gyáva Kispál Sándor rémhíreire kormánybiztosot küldtek Ujhelyre. Lejött Szabó László miniszteri tanácsos és vele valami Matyassowszky nevű titkár.

A tanácsos úr a megzavart közrend s a személy- és vagyonbiztonság kellő megóvása végett jött ide, Kristónak idei 642. sz. rendelete folytán.

Hát itt kijelentjük, hogy a magyar közigazgatás kormánybiztosai intézményei nem ismer. Seholy semmiféle törvényünk nem mondja, hogy a közrend megóvása végett kormánybiztos küldhető ki, s hogy annak valami hatásköre van. Törvényeink pontosan meghatározzák, hogy a rend megóvása mely

hatóságok joga és kötelessége, s ezek közt nincs a kormánybiztos. Kristónak nincs joga új hatóságot felállítani. Hisz így akár beglerbéget vagy még mandarint is küldhetne ide, s mi azoknak is engedelmeskedni tartoznánk. — Igenis, bizonyos esetekre egyes törvények megengedik kormánybiztos kiküldését. (pl. a vízjogi törvény), de közrend megóvására való kormánybiztos egyetlen törvényünk se ismer. Mi pedig csak törvényes hatóságnak tartozunk engedelmeskedni.

Szabó László úr tehát lehet Pesten igen nagy úr, de itt nálunk senki és semmi. Mi őt nem ismerjük, s neki engedelmességgel senki se tartozik. Nem is fogunk engedelmeskedni. Katonája van, csendőrije van, erőszakoskodhatik, s mi az erőszak ellen nem szegülhetünk, de törvényes hatóságok el nem ismerjük. Garázdálkodott itt már török is, muszka is, parancsolt Paskievics is, s kényszerből engedelmeskedtek neki. Így tekintjük csak Szabó urat is.

Sarcolás.

S tényleg egész muszka módra csinálja Szabó ur. A muszka is, ha bejött egy városba, azonnal ráparancsolt az előjáróságra, hogy neki ennyi bort, ennyi kenyert, ennyi szalmát 24 óra alatt adjanak ki, mert különben erővel veszi el.

Szűrül szóra így tettek a mi megszálóink is.

Es azonfelül még más oldalról is bemutatják egymást, amint következők:

Hétfőn délután egy bakatiszt beállít Bánóczy h. polgármesterhez, s hoz neki egy nyílt rendeletet „Zemplénvármegye alispánjától.”

A rendeletben Kispál, mint alispán, meghagyja a polgármesternek, hogy a katonaság számára

4 méter fát,
8 szekér szalmát,
15 petróleumlámpát és
10 liter petróleumot azonnal szolgáltasson ki, mert különben karhatalommal fogják behajtani.

Bánóczy persze nem fogadta el az irást s a katonák azt visszavitte. Aztán várták, hogy mi módon fognak karhatalommal petróleumot venni.

Ahelyett azonban újra jött a tisz, s visszahozta az irást. De most már két aláírás volt alatta. Kispál aláírása felett volt még egy kis üres hely, hát oda volt írva: Szabó László miniszteri tanácsos, kormánybiztos.

Gondolták, hogy ha Kispál aláírása nem elég a városnak, hát talán érvényesebb lesz, ha Szabó is aláírja. S így csakugyan muszáj volt ki hadisarcot kiadni, mert Szabó ur elvitte volna erőszakkal.

Csak egy dolgon csodálkozunk. Ez a Szabó László miniszteri tanácsos, még pedig nem Kristó nevezte ki, tehát bizonyára tisztességes úri ember. Hogy irhatja hát Kispállal egy papirosra a nevet? Nem restelli ezt a szomszédságot?

Szabó ur cselekszik.

Szabó barátunk ugy látszik, nem akarja itt a napot lopni. Elég, ha Kispál a fát lopja.

Kemény rendeleteket ad ki. Így pl. kedden a következő irást küldte a polgármesterhez:

Zemplénvármegyébe kirendelt m. kir. kormánybiztos.

1. sz. Polgármester urnak

Sátoraljujhely.

A m. kir. belügyminiszter urnak folyó hó 21-én 642. eln. sz. a. kelt felhatalmazása alapján, tekintettel

arra, hogy Sátoraljujhely rendtan. város rendőrsége, a megzavart közrend, személy- s vagyonbiztonság kellő megóvására a jelen viszonyok között képtelenné bizonyult, — a városi rendőrség ebbeli működését ezzel ideiglenesen felfüggesztem és egyuttal a rendőri s közbiztonsági szolgálat teljesítését az ide kirendelt m. kir. csendőrségre ruházom.

Erről cimedet tudomás s megféleml. azonnali intézkedés végett értesítem.

Sátoraljujhely, 1906. évi január hó 23-án.

Szabó László miniszteri tanácsos, kormánybiztos.

A rendeletben több rendbeli hazugságok foglaltatnak. Először nem igaz, hogy itt a közrend meg van zavarva. Kispált kivéve senki se zavarja itt a közrendet.

Azonban Szabó urnak szuronyai vannak, hát a hazugságai ellen se küzdünk. Annál kevésbé, mert nagyobb nyomaték kedvéért nyugdíj kedden délelőtt jelentkezett a polgármesternél Lukovich főhadnagy és két csendőrhadnagy, jelentvén, hogy ezentúl ők fogják óvni az újhelyi közrendet. Székely polgármester szomorú tudomásul vette az esetet, s a szerdára összehívott városi közgyűlés elé terjeszté.

Keddől kezdve tehát csendőrök őrzik Ujhelyben a rendet. Így teljességgel lassacskán minden kívánságunk. Milyen régóta vágyunk több katonaságot után, itt van. S alig elegették a multkor, hogy csendőrségre kellene bízni a városi rendőri szolgálatot, ime: ez is megtörtént. Ha így haladunk, a végén még a színházunkat is felgyújtja Kispál, hogy ez a régi vágyunk se maradjon teljesületlen.

A hadilétszám.

Az Ujhelyt megszálló hadsereg létszáma a következők:

1. az eperjesi 67. sz. gyalogezred két százada, egy ezredes alatt, 220 ember 12 tisz, 2. 3 gyalog csendőrszázad, egy őrnagy vezetésével, 300 ember 6 tisz, 3. egy szakasz lovasszendőr 1 hadnagy vezetésével 26 fő 25 ember 1 tisz.

Összesen 26 fő 545 ember 19 tisz.

Ennyi embernek, tisznek és lónak kell szenvedni, fáradni egy halálosan nyugodt és csendes városban azért, mert egy idevetődött züllött csavargó feltá a nyavalósan életét. No ha ilyen feladatokra is jut ennyi katona, akkor igazán temérdek katonája lehet a császárnak, s létszámemelésre nincs szükség!

A város olyan, mintha ostromállapot volna. Tele a csendes utca katonákkal és csendőrökkel. Kettesével cirkálnak állandóan szegény csendőrök, akik maguk csudálják legjobban, hogy nekik itt kell ezt a nagy csendet őrizni, ahelyett hogy mennének a zsványokat üldözni.

Szép kis vagyonbiztonság lesz ebből!

Összejövétel a függetlenségi körben. Rendkívüli látogatott gyűlést tartott a függetlenségi kör f. hó 21-én d. u. 4 órakor saját helyiségében. Már jóval 4 óra előtt zsúfolva volt a függetlenségi kör mindkét terme. Fried Lajos elnök megnyitotta a gyűlést és felkérte dr. Búza Barnát, mint a kerület képviselőjét, hogy ismeresse meg az egybegyűlteket a mostani válság történetével. Dr. Búza Barna mintegy egy óra hosszúságú tartó beszédben ismertette a mai helyzetet és buzdította a polgárokat további ellenállásra. Dókus Gyula alispán szólt fel ezután és

kijelentette, hogy ő és a vármegye tisztviselői a végösségi kitarának a nemzeti ügy mellett. Az egybegyűlték felhasználva az alkalmat gyönyörű óvációt rendeztek szeretett alispánuk mellett. Dókus után Sirmay István kívánta a polgárság hallani, aki engedve a kérésnek gyönyörű beszédben buzdította a polgárságot a küzdelemre. A polgárság óhajának engedve még Herics Sádor mondott talpraesett beszédet, az önálló várműterület szükségét fejtegetve. Végül dr. Fried Lajos indítványára elhatározták, hogy minden második vasnapn összejöjnének a politikai helyzet megbeszélése végett és a Kossuth néha hangjai mellett véget ért a gyűlés.

Ügyvédek értekezlete. A sátoraljujhelyi függetlenségi körben f. hó 21-én délután két órakor a sátoraljujhelyi ügyvédek értekezletet tartottak, melynek aktualitást a Csaplaky Lipót ügyvéd esete adott. Megirtuk ugyanis, hogy Csaplaky Lipót ügyvéd a törvénytelen alispán helyetteshette az ügyvédi hivatalából folyó kéréssel fordult, mi általános visszataszást kellett minden körben. Az értekezlet egyhangulag kimondta, hogy Kispál utazóval mindenféle hivatalos összeköttetést megszakít s őt főjegyzőnek el nem ismeri.

Dr. Csaplaky Lipót nyilatkozata. Dr. Csaplaky Lipót sátoraljujhelyi ügyvéd urról lapunk mult számában olyan közlemény jelelt meg, mely szerint ő Kispál Sándornál egy utlevél kérdése végett közbenjárt volna s ezenkívül nevezett ügyvédről az a hír van elterjedve, hogy őt neveznék ki a karhatalommal elmozdítandó Sirmay István helyébe vármegyei főügyésszé. — A szerkesztőségünkben megjelent ügyvéd ur ezen utóbbi híresztelést rosszakaratu rágalmazásnak minősíti és felháborodással utasít vissza minden közönséget a vármegyeházán tanyázó társasággal, az előbbre nézve pedig megjegyzi, hogy az, többek előzetes figyelmeztetése után csak azért történt meg, hogy világosan látható és konstatalható legyen annak a Kispálak a közigazgatási ügyekben való járatlansága.

Képviselőtestület válasza a kormánybiztosnak. A városi képviselőtestület f. hó 23-án délután rendkívüli közgyűlést tartott, melyen Székely Elek polgármester elnökölt.

A képviselőtestület Buza Barna orsz. képviselő felszólalása után, melyben terjedelmesen indokolta a kormánybiztos kinevezésének törvényellenességét — elhatározta, hogy Buza a Barna határozati javaslatát elfogadja, mely szerint a kormánybiztos törvényes hatóságnak el nem ismeri, de mivel a kormánybiztos karhatalom felett rendelkezik, annak ellene nem szegülhet, azonban teljes felháborodással utasítja vissza azt a rosszhiszemű ráfogást, hogy itt a közrend meg van zavarva, s a közrend megóvására képtelen s tiltakozik minden erőszakosság ellen, egyben a felelősséget lsten s ember előtt azokra hárítja, akik ezt a törvénytelen megszállást előidéztek. Erről Szabó László miniszteri tanácsost értesítik és Zemplénvármegye törvényhatósági bizottságához feliratot intéz.

Felölés szerkesztő: dr. FEHÉR MÁRTON

Kiadótulajdonos: LANDESMANN MIKSA.